

**Armas Järnefelt Edition /
Kaikki löytyneet äänitteet /
Samtliga återfunna
inspelningar / All preserved
recordings 1904 - 1950**

Armas Järnefelt
Jean Sibelius
Aleksandr Glazunov
Hugo Alfvén
Richard Wagner
Edvard Grieg et al.

75 €

9xCD

FUGA CD 1 ROMANSKONSERTER MED JÄRNEFELT VIS PIANOT

Maikki Järnefelt-Palmgren (1871-1929), mezzosopran, Armas Järnefelt, piano
 Inspelningar för Gramophone Co. på Hôtel Rydberg i Stockholm oktober/den 23 november 1904. Ljudtekniker: Will C Gaisburg

- [1] 2:18 Armas Järnefelt: »Sunnuntaina« / »Söndag«, text: Kasimir Leino
Gramophone 83528/283171 (matris 1311e)
- [2] 1:52 Eugen Hildach: »Der Lenz« opus 19 nr 5, text: Felix Dahn
Gramophone 43658 (matris 1312e)
- [3] 1:17 Johannes Brahms »Meine Liebe ist grün« opus 63 nr 5,
text: Felix Schumann
Gramophone 43379/73022 (matris 638 d)
- [4] 1:44 Johan Backer-Lunde: »Stig sol«, text: P A Skjeflo
Gramophone 83249 (matris 639d)
- [5] 1:23 Leopold Rosenfeld: »Herre, tænd Dine stjerner«, text: okänd
Gramophone 83277 (matris 640d)
- [6] 1:35 Armas Järnefelt: »Solsken«, text: Jonathan Reuter
Gramophone 083002— a (matris 848f)
- [7] 1:45 Jean Sibelius: »Svarta rosor«, text: Ernst Josephson
Gramophone 083002 — b (matris 848 f)
- [8] 2:39 J SIBELIUS: »Flickan kom ifrån sin älsklings möte«,
text: Johan Ludvig Runeberg
Gramophone 83509 (matris 1313e)
- [9] 1:34 Oskar Merikanto: »Kun päivä paistaa«, op. 24 nr 1
text: Hilja Haahti
Gramophone 83510/X-73019 — a (matris 1314e)
- [10] 1:10 Oskar Merikanto: »Miksi laulan« op. 20 nr 2,
text: J. H. Erkkö
Gramophone 83510/X-73019 —b (matris 1314e)
- [11] 2:39 Finsk folkvisa: »Aamulla varhain«
Gramophone 83545/X-73021 (matris 1315e)
- [12] 2:35 Armas Järnefelt: »Aallon kehtolaulu«, text: Isa Asp
Gramophone 83511/X-73020 (matris 1316e)

Maikki Järnefelt-Palmgren, mezzosopran, Armas Järnefelt, piano

Inspelningar för Gramophone Co på Hotel Kämp i Helsingfors troligen den 10 januari 1907. Ljudtekniker: Fritz Hampe

- [13] 3:06 Armas Järnefelt: »Kanteleelle«, text: Kustaa Killinen
Gramophone 3600/283172 (matris 4740L)
- [14] 1:28 Armas Järnefelt: »Solsken«, text: Jonatan Reuter
Gramophone 83608 — a (matris 4742L)
- [15] 1:04 Armas Järnefelt: »Titania«, text: Gustaf Fröding
Gramophone 83608 — b (matris 4742L)
- [16] 2:23 Jean Sibelius: » Säv, säv, susa«, text: Gustaf Fröding
Gramophone 83624/X-73172 (matris 4743L)
- [17] 2:28 Armas Järnefelt: Kehtolaulu [»Hiljaa, hiljaa ilta on...«],
Text: Jooseppi Mustakallio
Gramophone 83610/283173 (matris 4744L)
- [18] 1:42 Jean Sibelius: » Svarta rosor«, text: Ernst Josephson
Gramophone 83625/X-73171 (matris 4745Lr)
- [19] 3:12 Finsk folkvisa: » Aamulla varhain«
Gramophone 83626/283174 (matris 4746L)

John Forsell (1868-1941), basbaryton, (troligen) Armas Järnefelt, piano
Inspelningar för Gramophone Co. på Hôtel Rydberg i Stockholm den 2 oktober 1908.
Ljudtekniker: Fred Gaisberg.

- [20] 3:02 Erik Gustaf Geijer: » Den nalkande stormen«, text: E.G. Geijer
Gramophone 2-82828/ Victor 69599B (matris 11585b)
- [21] 2:49 Emil Sjögren: » Hvil over verden«, text: Holger Drachmann
Gramophone 2-82749 (matris 11586b)
- [22] 2:25 Emil Sjögren: »Falks sang«,
text ur »Kjærlighedens komedi« av Henrik Ibsen
Gramophone 2-82902 (matris 11587b)
- [23] 3:00 Emil Sjögren: » Hab' ein Röslein dir gebrochen«,
text: Julius Wolff
Gramophone 4-42496 (matris 11588b)
- [24] 3:11 Adolf Fredrik Lindblad: »Vårsång«, text: A.F. Lindblad
Gramophone 2-82707/Victor 69691B (matris 11589 1/2 b)
- [25] 3:10 Agathe Backer-Grøndahl: » Til mit hjertes dronning«,
text: Caralis(Caspara Preetzman) efter P.B. Shelley
Gramophone 2-82674 (matris 11590b)

- [26] 2:17 Armas Järnefelt: »Sunnuntaina« (Söndag), text: K Leino
Gramophone 2-82703 (matris 11591b)
- [27] 3:22 Armas Järnefelt: » Skymning«,
text: Hjalmar Johannes Runeberg (Alceste)
Gramophone 2-82896 (matris 11592b)
- [28] 2:57 Emil Sjögren: »Ich möchte schweben«, text: Julius Wolff
Gramophone 4-42266/2-82750 (matris 11593b)
- [29] 1:58 Jean Sibelius: » Svarta rosor«, text: Ernst Josephson
Gramophone 2-82720 (matris 11594b)
- [30] 1:59 Emil Sjögren: » Jahrlang möcht' ich dich so halten«
text: Julius Wolff
Gramophone 4-42448 (matris 11596b)
- [31] 2:57 Emil Sjögren: »Aftonstjärnan«,
text: E. Sjögren efter H W Longfellow
Gramophone 2-82789 (matris 11597b)
- [32] 2:35 Erik Gustaf Geijer: » Skärslipargossen«, text: E.G. Geijer
Gramophone 2-82673 (matris 11598b)
- [33] 2:12 Ivar Widéen: »Vallarelå«, text: Gustaf Fröding
Gramophone 2-82675 (matris 11599b)

FUGA CD 2 ARMAS JÄRNEFELT I OPERA OCH SÅNGER

John Forsell, baryton, medlemmar ur Kungl. Hovkapellet, dirigent: Armas Järnefelt
Inspelningar för Gramophone Co. på Hôtel Rydberg i Stockholm den 1 och 2 oktober
1908. Tekniker: Fred Gaisberg

- [1] 2:40 Frederik Pacius: »Vårt land«, text: Johan Ludvig Runeberg
Gramophone 2-82670, V 128, Victor 69943 A (matris
11579b)
- [2] 1:25 Eugen d'Albert: Sebastianos dansvisa »Hölj in i mantiljen«
ur »LÅGLANDET«
Gramophone 2-82664 (matris 11581b)
- [3] 3:37 Richard Wagner: »Ser jag mig om uti den ädla ringen«
ur TANNHÄUSER. Svensk text: Frans Hedberg
Gramophone 082042, M 71 (matris 1604c)

Liva Edström-Järnefelt (1876-1971), mezzosopran, Armas Järnefelt, piano

Inspelning 1951 för Danmarks radio i Järnefelts bosalv vid Artillerigatan 5 i Stockholm.

Liva Järnefelt, sång, Armas Järnefelt, piano.

- [4] 2:29 Georges Bizet: Habanera ur »CARMEN«
Sveriges radio rullband B 57.488,
även publicerad av Sveriges Radio RELP 1344 (LP).

Inspelningar september 1916 för Pathé vid Biorger Jarlsgatan i Stockholm på stora fonografacylindrar, som senare överfördes pantografiskt till vertikalgraverade skivor.

- [5] 3:13 Georges Bizet: Habanera ur »CARMEN«
Pathefon S 3242/H 20415 (matris 90533)
- [6] 3:12 Wolfgang Amadé Mozart: » Väsen som lyden« ur FIGAROS
BRÖLLOP
Pathefon S 3242/H 20415 (matris 90534)
N.B. De sista takterna saknas på originalskivan.
- [7] 3:03 François Adrien Boïldieu: Spinnvisa ur »VITA FRUN«
Pathefon S 3243/H 20407 (matris 90535)
- [8] 2:29 Georges Bizet: Seguidilla (Zigenarsång) ur »CARMEN«
Pathefon S 3243/H 20407 (matris 90536)

Inspelningar för Odeon i Berlin med Einar Larsson (EL 1897-1983), baryton, Greta Söderman (GS 1891-1969), sopran.

Medlemmar av Berlins statsoperas orkester, dirigent: Armas Järnefelt

Inspelningar med EL den 8 juni 1929 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz.

- [9] 3:55 Richard Wagner: »Ser jag mig om uti den ädla ringen« ur
»TANNHÄUSER«
Odeon D 6045 / AA 210224 a (matris £ XXSto 3338)
- [10] 3:52 Richard Wagner: »Ensam i bön« ur »TANNHÄUSER«
Odeon D 6045 / AA 210224 b (matris £ XXSto 3339)
- [11] 4:02 Christoph Willibald Gluck: »Ur min famn min älskling flydde«
ur »ORPHEUS OCH EURIDIKE«. Svensk text: Fritz Arlberg
Odeon D 6048 / AA 210227 b (matris £ XXSto 3340)

Inspelning med EL den 10 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Dargatz.

- [12] 2:36 Armas Järnefelt: »Söndag /Sunnuntaina« Text: E. Leino
Odeon D 1012 / A 162505 a (matris £ Sto 3344)

Inspelningar med EL och GS [13] den 11 juni 1929 i Odeons studio nr 1. Tekniker:
Otto Birckhahn

- [13] 4:01 Christoph Willibald Gluck: »Ett hav av ljus« ur »ORPHEUS OCH EURYDIKE«. Svensk text: Fritz Arlberg. Odeon D 6048 / AA 210227 a (matris £ XXSto 3348)
- [14] 3:54 Andreas Hallén: «Stråla, stjärna, stråla», duett ur »WALDEMARSKATTEN«. Text: Axel Klinckowström. Odeon D 6049 / AA 210228 b (matris £ XXSto 3349)
- [15] 2:58 Armas Järnefelt: »En drömmares sång till livet«. Text: Jacob Tegengren
Odeon D 1012 / A 162505 b (matris £ Sto 3350)

Inspelningar med EL och GS [15] den 13 juni 1929 i Odeons studio nr 1. Tekniker: Dargatz

- [16] 3:57 Leevi Madetoja: »Kärestans ögon skimra grant«, duett ur »ÖSTERBOTTNINGAR/POHJALAISIA« op 45.
Svensk text: Å Laurin
Odeon D 6049 / AA 210228 a (matris £ XXSto 3351)
- [17] 2:44 Ilmari Hannikainen: »Jag saknar dig, du käraste«. Text: G. Granlund.
Odeon D 4915 / A 162417 a (matris £ Sto 3352)
- [18] 3:03 Moses Pergament, arrangemang av åländsk folkvisa: »Det gingo två flickor i rosendelund«
Odeon D 4915 / A 162417 b (matris £ Sto 3353)

Inspelningar med EL den 5 juni 1930 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Alter

- [19] 2:12 Armas Järnefelt: »Skymning» Text: Hjalmar Johannes Runeberg (Alceste)
Odeon D 1049 / SA 162976 a (matris £ Sto 3488)
- [20] 3:00 Gaetano Donizetti: »Kom Leonora« ur »LEONORA«
Odeon D 1026 / A 162647 a (matris £ Sto 3489)
- [21] 2:56 Gaetano Donizetti: »Så mycken kärlek« ur »LEONORA«
Odeon D 1026 / A 162647 b (matris £ Sto 3490)
- [22] 2:19 Ture Rangström: »Bisp Thomas frihetssång«
text: biskop Thomas
Odeon D 1037 / A 162708 a (matris £ Sto 3491)
- [23] 2:32 Einar Eklöf: »Ny dag«, text: Verner von Heidenstam.
Odeon D 1037 / 162708 b (matris £ Sto 3492)

FUGA CD 3 ARMAS JÄRNEFELT I OPERA OCH BALETT

Inspelningar för Odeon i Stockholms Auditorium mellan den 14 och 20 januari 1929.
Tekniker: Gustaf Jonason. Medlemmar ur Kungl. Hovkapellet, dir: Armas Järnefelt.

- [1] 4:18 Petr Tjajkovskij: Polonäs ur »EUGEN ONEGIN«
Odeon D 6036 / AA 210218 b / Parl. E 11115
/ Decca 25329 (matris £ XXSto 2601)
- [2] 3:57 Petr Tjajkovskij: Vals ur »EUGEN ONEGIN«
Odeon D 6036 / AA 210218 b / Parl. E 11115
/ Decca 25329 (matris £ XXSto 2602)
- [3] 4:01 »Stor orkester« = Stockholms radioorkester?
Wilhelm Peterson-Berger: Fragment ur »ARNLJOT«
Tre fragment ur andra akten av Arnljot (arr: A Järnefelt?)
Violinsolo: troligen Ernst Törnqvist
Scen 9, takt 193-228 och 244 [1:30]
Scen 10, takt 1-7, 26-33 och 43-57 [1:20]
Scen 18, takt 74-88 och 98-103 [1:10]
Odeon D 6054 / AA 210235 b (matris £ XXSto 2802)

Inspelningar den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N.
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [4] 4:05 Kurt Atterberg: Förspel till »BÄCKAHÄSTEN«
Odeon D 6024 / AA 210206 a (matris W XXSto 3055)
- [5] 7:27 Kurt Atterberg: En svensk midsommarnatt ur
»BÄCKAHÄSTEN«
Odeon D 6033 / AA 219215 a & b
(matriser W XXSto 3106/07)

Från konsert på Skansen med Konsertföreningens orkester = Kungl. Filharmoniska Orkestern i Stockholm den 10 augusti 1939

- [6] 3:24 Solist: David Stockman (1879-1951), tenor
Richard Wagner: Siegmunds vårsång ur »VALKYRIAN«
- [7] 4:43 Solist: Joel Berglund (1903-1985), basbaryton
Richard Wagner: Wotans avsked ur »VALKYRIAN«
[endast början]
Sveriges Radios programarkiv L-B 3.477, två lackskivor

Inspelning den 3 juni 1930 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz

»Stråkorkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [8] 4:10 Georg Friedrich Händel: Largo ur »SERSE«
Odeon D 6055 / AA 210236 b / Parl. E 11147
(matris £ XXSto 3484)

Inspelningar den 7 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckhahn

»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [9] 2:40 Franz von Suppé: Marsch ur »BOCCACCIO«
Odeon D 1001 / A 162447 b / Gloria G.O. 27354 b
/ Decca 20114-A (matris £ Sto 3328)
- [10] 2:25 Franz von Suppé: Vals ur »BOCCACCIO«
Odeon D 1001 / A 162447 a / Gloria G.O. 27354 a
/ Decca 20114-B (matris £ Sto 3333)

Inspelning den 9 juni 1928 i Odeons studio 1 i Berlin. Tekniker: Okänd

»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [11] 8:17 Kurt Atterberg: »DE FÅVITSKA JUNGFRURNA Op. 17«
Odeon D 6023 / AA 210205 a & b / O-7699 a & b
(matriser W XXSto 3044/45)

Inspelning den 3 juni 1930 i Odeons studio nr 2 i Berlin den 3 juni 1930. Tekniker: Dargatz. »Stråkorkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- Alexander Glazunov »LES SAISONS / ÅRSTIDERNA« op. 67
Odeon D 6056-60 / Parlophon E 11219-21/ Decca 25423-25
AA 210238 a b, 210240 a b, 210241 a b
(matriser £ XX Sto 3478-3483)
- [12] 8:38 L'Hiver (Vintern): Introduktion/Frost/Is/Hagel/Snö/Gnomer
- [13] 8:09 Le Printemps (Våren): Vår
- [14] 3:55 L'Étè (Sommaren): Rosor/Blåklintens och vallkons dans/Barcarolle/Variation/Coda
- [15] 4:06 L'Automne (Hösten) Backanal/Petit adagio/Final — Apoteos, Backanterna

Inspelningar den 11 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckhahn
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester.

- [1] 2:57 Johann Strauss d.y.: Perpetuum mobile opus 257
Odeon D 4916 / A 162418 a (matris £ Sto 3346)
- [2] 2:48 Johann Strauss d.y.: Tritsch-Tratsch Polka opus 214
Odeon D 4916 / A 162418 b (matris £ Sto 3347]

Inspelning den 10 juni 1929 i Odeon studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Dargatz
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [3] 3:38 Michail Glinka: Kamarinskaja
Odeon D 6047 / AA 210226 b / O-7697 / Decca 25499
(matris £ XXSto 3345)

Inspelning den 7 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckhahn
»Stor orkester» = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [4] 4:01 Anatole Liadov: Trollsjön op. 62
Odeon D 6047 / AA 219226 a / O-7697 / Decca 25499
(matris £ XXSto 3327)

Inspelning den 8 juni 1929 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [5] 7:13 Anatol Liadov: Kikimora op. 63
Odeon D 6052 / AA 219233 a & b / O-7733 a & b /
Decca 25469-A & B (Matriser £ XXSto 3334-35)

Inspelning den 7 juni 1929 i Odeons studio nr 2. Tekniker: Dargatz
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- Moriz Moszkowski: Från alla land opus 23
Odeon D 4895 + D 6044 / A 162396 a b + AA 210223 a b
O 25765 a b + O 7686 a b / Parlophone. R 841+ E 11084
Decca G-20223-A B + G 25818 / Ariel Z.4675-76
(matriser £ Sto 3331-32, £ XXSto 3329-30)
- [6] 2:48 Del 1: Ungern
- [7] 2:06 Del 2: Spanien
- [8] 3:17 Del 3: Italien

[9] 3:47 Del 4: Tyskland

Hjördis Schymberg (1909-2008), sopran som Peri [=HS]
 Gösta Bäckelin (1909-1988), tenor [=GB]
 Anna Tibell-Hegert (1891-1961), mezzosopran [=ATH]
 Claes Göran Stenhammar (1897-1988), baryton [=CGS]
 Radiokören, ledare: Axel Nylander (1876-1939)
 Stockholms radioorkester = Kungliga filharmoniska orkestern i Stockholm
 Från radiokonsert i Konserthusets stora sal den 23 mars 1938. Privat inspelning: Lars Lalin

Robert Schumann: »Das Paradies und die Peri« oratorium op. 50

- [10] 3:00 Del 3 nr 20 fr.o.m. takt 17 [HS]
 [11] 3:55 Del 3 nr 21 med språng mellan takt 11 och 24 [CGS]
 [12] 0:29 Del 3 nr 23 fr.o.m. takt 35 [HS]
 [13] 2:53 Del 3 nr 23 fortsättning [GB]
 [14] 1:25 Del 3 nr 23 fortsättning från takt 27 [ATH]
 [15] 1:06 Del 3 nr 23 fortsättning: mannen [CGS]
 [16] 0:36 Del 3 nr 25 från takt 14 [Radiokören]
 [17] 3:27 Del 3 nr 25 fortsättning till takt 16 [HS]
 [18] 3:34 Del 3 nr 25 fortsättning till takt 17 [GB, Radiokören]
 [19] 1.25 Del 3 nr 26 50 takter från slutet [HS, Radiokören]
 Från gelatinskivor i privat ägo.

Två fragment från Liszt-konserten den 9 mars 1943 i Konserthusets stora sal
 Radiotjänsts symfoniorkester = Kgl filharmoniska orkestern i Stockholm.

N.B.

[20] 3:29 Franz Liszt: Die Ideale, symfonisk dikt, avslutning

Solist: Annie Fischer (1914-1995), piano

[21] 4:44 Franz Liszt: Pianokonsert nr 1 Ess-dur, sats 1 inledning
 Sveriges Radios programarkiv L-B 4.602, från två delvis mycket skadade lackskivor.

FUGA CD 5 ARMAS JÄRNEFELT DIRIGERAR SVENSK MUSIK

Inspelning den 12 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckmann
 »Stor orkester« = medlemmar ur Berliner staatsorkester

- [1] 0:54 Arrangemang av Otto Lindblad: Kungssången
 [2] 1:51 Arrangemang av trad: »Du gamla, du fria«
 Odeon D 4758 a / A 162258 a / O-26033 a
 (matris W Sto 3051]

Inspelningar den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass

»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [3] 7:23 Carl Michael Bellman, orkesterarr: Potpourri del 1 & 2
Storm och böljor tystna re'n; Liksom en herdinna; Fjärilin
vingad; Blåsen nu alla; Mowitz blåste en konsert// Hör i Orphei
drängar; Joachim uti i Babylon; Drick ur ditt glas;
Undan, ur vägen
Odeon D 6032 / AA 210214 a & b
(matriser W XXSto 3101-02)
- [4] 3:41 August Söderman: Marsch ur »BRÖLLOPET PÅ ULFÅSA«
Odeon D 6031 / AA 219213 a / Decca 25784
(matris W XXSto 3109)

Inspelningar den 9 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Okänd
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [5] 3:56 Tor Aulin: Svenska danser, Op. 32, Nr. 1
Odeon D 6025 / AA 210207 a / O-7706 a
(matris W XXSto 3046)
- [6] 4:00 Tor Aulin: Svenska danser, Op. 32, Nr. 3
Odeon D 6025 / AA 210207 b / O-7706 b
(matris W XXSto 3048)

Inspelning den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [7] 2:45 Arrangemang av Wilhelm Stenhammar: »Sverige«
Odeon D 4758/A 162258 b / O-26033b (matris W Sto 3098)

Inspelningar den 26 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [8] 2:56 Ture Rangström, arrangemang: »Tre svenska folkmelodier«:
Nr 1: »Glädjens blomster«
Odeon D 4761 / A 162261 a (matris Sto 3115)
- [9] 2:20 Nr 3: »Ibland rosor«
sOdeon D 4761 / A 162261 b (matris Sto 3116)

Inspelningar den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

Wilhelm Peterson-Berger, arrangemang

- [10] 2:31 »Sommarsång«
Odeon D 4713 / A 162212 a (matris W Sto 3058)
- [11] 2:47 »Dalamarsch«
Odeon D 4713 / A 162212 b (matris W Sto 3059)

Inspelningar den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [12] 2:49 »Vid Frösö kyrka« ur »Frösöblomster«
Odeon D 4759/A 162259 a (matris W Sto 3099)
- [13] 1:57 »Till majdag«
Odeon D 4759 / A 162259 b (matris W Sto 3100)

Inspelningar för Odeon i Stockholms Auditorium mellan den 14 och 20 januari 1929
Tekniker: Gustaf Jonason. Medlemmar ur Kungl. Hovkapellet.

- Wilhelm Peterson-Berger, arr.: Ur »Italiana«,
fem tondikter för piano
- [14] 4:01 Nr 4. »Villa D'Este«
Opublicerad testpressning i KB (matris £ XXSto 2603)
- [15] 4:01 Nr. 5. »Sorrentinsk serenad,«
Opublicerad testpressning i KB (matris £ XXSto 2604)

Inspelning den 12 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckmann
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [16] 3:56 Kurt Atterberg: Sats 4 ur Symfoni nr 4, »Sinfonia piccola«
Odeon D 6024 / AA 210206 b / O-7740 b
(matris W XXSto 3049)

Inspelning den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [17] 2:59 Hugo Alfvén, arr: »Skogen sover«
Odeon D 4715 / A 162214 b (matris W Sto 3057)

Inspelning den 10 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Dargatz
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [18] 11:10 Hugo Alfvén: »Midsommarvaka« opus 19
Odeon D 6053-54 / AA 210234 a & b + AA 210235 a
(matris £ XXSto 3341-43)

FUGA CD 6 ARMAS JÄRNEFELT DIRIGERAR NORSK OCH FINSK MUSIK

Inspelningar den 9 juni 1928 i Odeons studio 1 i Berlin. Tekniker: Okänd
 »Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

[1]	4:00	Edvard Grieg: Svit nr 1 ur "Peer Gynt" op. 46
Nr. 1 Morgonstämning
Odeon D 6027 / AA 2102009 a / Parlophone E 11042
(matris W XXSto 3040)
[2]	4:19	Nr. 2 Åses död
Odeon D 6027 / AA 21209 b / Parlophone E 11042
(Matris W XXSto 3041)
[3]	3:21	Nr. 3 Anitras dans
Odeon D 4712 / A 162173 a / Parlophone R 487
(matris W Sto 3042)
[4]	2:41	Nr. 4 I Bergakungens sal
Odeon D 4712 / A 162173 b / Parlophone R 487
(matris W Sto 3043)

Inspelningar den 26 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
 »Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

[5]	3:44	Edvard Grieg: Två elegiska melodier
Nr.1 Hjärtesår
Odeon D 6034 / AA 210216 a / O-7932 / Decca 25286
(matris W XXSto 3111)
[6]	4:07	Nr.2 Våren
Odeon D 6034 / AA 210216 b / O-7932 / Decca 25286
(matris W XXSto 3112)

Inspelning den 8 juni 1929 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz
 »Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

[7]	6:03	Johan Svendsen: Norsk konstnärskarneval
Odeon D 1011 / A 162504 a & b / O-25760 a & b
(matriser £ Sto 3336-37) |
|-----|------|--|

Inspelningar den 3 juni 1930 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz
 »Stråkorkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [8] 3:07 Johan Svendsen, arr: »Allt under himmelens fäste« (folkvisa)
Odeon D 1027 / 162648 a (matris £ Sto 3486)
- [9] 3:09 Johan Svendsen, arr: »Du gamla du fria« (trad)
Odeon D 1027 / 162648 a (matris £ Sto 3487)

Inspelningar den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [10] 3:02 Ole Bull, arr: »Säterjäsentans söndag«
Odeon D 4762 / A 162262 a (matris W Sto 3062)
- [11] 2:40 Christian Sinding, arr: »Frühlingsrauschen«
Odeon D 4715 / A 162214 a / O-26456 / Parlophone R 269
(matris W Sto 3056)

Inspelning den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [12] 3:36 Johan Halvorsen: Bojarernas intågsmarsch
Odeon D 6031 / AA 210213 b / Decca 25784
(matris W XXSto 3108)

Inspelningar den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [13] 2:40 Selim Palmgren: Vals ur sagospelet »ASKUNGEN«
Odeon D 4762 / A 162262 b / PLD 18 (matris W Sto 3060)
- [14] 4:00 Robert Kajanus: Berceuse ur sviten »Sommarminnen«.
Odeon D 6035 / AA 210217 b / Parl. E 11400
(matris W XXSto 3061)

Inspelning den 17 september 1931 i Odeons studio i Fenixpalatset i Stockholm. Tekniker: Gustaf Jonason. »Stor orkester« = medlemmar ur Kungl. Hovkapellet

ARMAS JÄRNEFELT: Ur musiken till Mauritz Stillers stumfilm

»Sången om den eldröda blomman«

- [15] 3:00 1. Danslek
Odeon D 1052 / A 162860 a (matris £ Sto 4855)
- [16] 2:55 2. Folklåtar
Odeon D 1052 / A 162860 b (matris § Sto 4856)
- [17] 4:22 3. Älven

- Odeon D 6061 / AA 210242 a / PLDX 2
(matris § XXSto 4857-2)
- [18] 4:01 4. Forsfärden
Odeon D 6061 / AA 210242 a / PLDX 2
(matris § XXSto 4858)
- [19] 3:57 3. Älven - första tagningen
(matris § XXSto 4857)
Från provskiva i familjen ägo

FUGA CD 7 ARMAS JÄRNEFELT TOLKAR EGNA VERK

Inspelning för Danmarks Radio 1951. Tonsättareb hemma vid sitt piano

- [1] 1:04 Armas Järnefelt: Berceuse på pianot
Sveriges radios programarkiv B 57.488, bandkopia från Danmarks Radio

Inspelning i studio 2, Radiotjänst Stockholm den 13 augusti 1949
Ernst Törnquist, violin. Gunnar Norrby, cello, Armas Järnefelt, piano

- [2] 3:26 Armas Järnefelt: Berceuse.
Sveriges radios programarkiv LB+10.644, lackskivor.

Inspelning den 12 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckmann.
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner staatsorkester.

- [3] 3:03 Armas Järnefelt: Berceuse
Odeon D 4714 / A 162213 b / PLD 19 (matris W Sto 3053)

Inspelning den 13 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: N
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [4] 2:20 Armas Järnefelt: Präludium
Odeon D 4714 / A 162213 a / PLD 19 / O-26456 /
Parlophone. R 269 (matris W Sto 3054)

Inspelning den 3 juni 1930 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Dargatz
»Stråkorkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [5] 4:20 Armas Järnefelt: Preludio funèbre

Odeon D 6055 / AA 210236 a / Parlophone E 11147
(matris £ XXSto 3485)

Inspelning för Odeon i Stockholms Auditorium mellan den 14 och 20 januari 1929. Tekniker: Gustaf Jonason. Stor orkester (= Stockholms radioorkester?)

- [6] 3:54 Armas Järnefelt: Festklanger
Opublicerad provskiva i KB:s arkiv (matris £ XXSto 2605)
- [7] 3:53 Armas Järnefelt: Orientalisk dans ur »Det förlovade landet«.
Opublicerad provskiva i KB:s arkiv (matris £ XXSto 2606)

Solist: Aulikki Rautavaara (1906-1990), sopran.

Radiokonsert i Stockholms konserthus stora sal den 14 augusti 1949.

Radiotjänsts symfoniorkester (= Kungl. filharmoniska orkestern i Stockholm)

- [8] 4:25 Armas Järnefelt: »En drömmares sång till livet«, text Jacob Tegengren
- [9] 4:27 Armas Järnefelt: »Unelma/Dröm«, text: Eino Pakarinen.
- [10] 2:11 Armas Järnefelt: »Du«, text: Karl Asplund.
- [11] 2:49 Armas Järnefelt: »Sunnintaina/Söndagsmorgon«, text: K Leino.
Sveriges Radios programarkiv: L-B 10.610, överförd från band till lackskiva.

Irja Aholainen (1904-1994), sopran

Oiva Soini (1893-1971), baryton

Väinö Hannikainen (1900-1960), kantele [13]

Paavo Raussi (1901-1987), orgel, [16]

Helsingfors stadsorkester och Suomen Laulu, blandad kör [12, 15, 16,17]

Ylioppilaskunnan Laulajat, manskör [14]

Från konsert i Helsingfors universitetsaula den 9 oktober 1949.

Armas Järnefelt: Fosterlandets anlete, kantat, text: Veikko Antero Koskenniemi

- [12] 5:46 Sats 1. »Ensimmäinen kirves/Den första yxan« för blandad kör
- [13] 6:06 Sats 2. »Korvessa/I ödemarken«
för sopran- och barytonsolister samt kantele
- [14] 2:52 Sats 3. »Keihäslaulu/Spjutsång« för manskör
- [15] 7:39 Sats 4. »Kirkkovenheissä/I kyrkobåtar« för blandad kör
- [16] 2:29 Sats 5. »Toukovirsi/Vårpsalm« för kör och orgel
- [17] 6:29 Sats 6. »Isänmaan kasvot/Fosterlandets anlete«
för blandad kör
YLE V-04415-01, lackskivor.

FUGA CD 8 ARMAS JÄRNEFELT DIRIGERAR JEAN SIBELIUS

Inspelningar den 12 juni 1928 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckmann

»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner staatsorkester

- [1] 4:07 Jean Sibelius: Finlandia [förkortad]
Odeon D 6026 / AA 210208 b / O-7090 b / Parlophone E
10774 (matris W XX Sto 3050)
- [2] 4:11 Jean Sibelius: Valse triste ur »KUOLEMA« op. 44
Odeon D 6026 / AA 210208 a / O-7090 a / Parlophone E
10774 (matris W XXSto 3052)

Från Finlandsafton i Konserthusets stora sal den 22 januari 1940
Kungliga Hovkapellet & Konsertföreningens orkester (=Kungl Filharmoniska Orkestern)

- [3] 8:35 Jean Sibelius: Finlandia
Sveriges Radios programarkiv L-B 4.096 från lackskivor

Inspelning den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [4] 2:38 Jean Sibelius: Berceuse för piano opus 40 nr 1, arr för orkester
Odeon D 4760 / A 162260a/Parlophone R 2663/Decca
20067-A (matris W Sto 3103)

Jean Sibelius: Svit ur skådespelsmusiken till »KUNG KRISTIAN II« opus 27

Inspelning den 7 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckhahn
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [5] 4:01 Sats 1: Nocturne
Odeon D 6051 / AA 210232 a / O-7935 a / Parlophone E
11285 / Decca 25198-A (matris £ XXSto 3325)

Inspelningar den 25 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [6] 4:10 Sats 2: Elegie

Odeon D 6035 / AA 210217 a/ Parlophone E 11400
(matris W XXSto 3110)

- [7] 2:03 Sats 3 Musette (version 1)
Odeon D 4761/162260 b Decca 20067-B
(matris W Sto 3104-3)

Inspelning den 26 september 1928 i Odeons studio nr 2 i Berlin. Tekniker: Glass
»Stor orkester« = medlemmar ur Berliner Staatsopers orkester

- [8] 2:02 Sats 3 Musette (version 2))
Parlophone R 2663 (matris Sto 3114)

Inspelning den 7 juni 1929 i Odeons studio nr 1 i Berlin. Tekniker: Otto Birckhahn
»Stor orkester« = medlemmar av Berliner Staatsopers orkester

- [9] 3:58 Sats 4 Ballad
Odeon D 6051 / AA 210232 b / O-7935 b / Parlophone E
11285 / Decca 25198-B (matris £ XXSto 3326)

Solist: Anja Ignatius-(1911-1995), violin

Inspelningar den 25 & 26 januari 1943 i Deutsche Grammophons studio nr 9 i Berlin
Musiker ur Städtisches Orchester, Berlin.

Jean Sibelius: Violinkonsert d-moll op 47

Sats 1 — den 25 januari 1943 kl 9-13

Sats 1 & 2 — den 25 januari 1943 kl 14-18:

Sats 3 och kompletteringar — den 26 januari kl 9-12

- [10] 16:22 Sats 1 Allegro moderato
Polydor 68070-71 (matriser 2084 1/2-GS9 + 2085-GS9
+ 2086-GS9 + 2087 3/4-GS9)

- [11] 8:26 Sats 2 Adagio di molto
Polydor 68072 (matriser 2088 1/2-GS9 + 2089 1/2-GS9)

- [12] 7:32 Sats 3 Allegro ma non tanto
Polydor 68073 (matriser 2090 1/2-GS9 + 2091 1/2-GS9)

- [13] 8:49 Sats 1, 20takter före cadenzan till satsens slut
Privata provskivor matriser 2086 4/4-GS9 + 2087 1/2-GS9)

FUGA CD 9 ARMAS JÄRNEFELT I SIBELIUS-SYMFONIER

Från Helsingfors mässhall den 8 december 1945 för Sibelius 80 år
Helsingfors stadsorkester & Finlands radioorkester

Jean Sibelius: Symfoni nr 2 op.43

- [1] 8:39 Sats 1, Allegretto
- [2] 12:47 Sats 2, Tempo andante, ma rubato
- [3] 5:14 Sats 3, Vivacissimo
- [4] 12:28 Sats 4, Finale: Allegro moderato

Sveriges Radio L-B+6.579 från lackskivor

Från Helsingfors universitetsaula den 18 april 1941
Helsingfors stadsorkester

Jean Sibelius: Symfoni nr 6 op. 104

- [5] 8:53 Sats 1 - Allegro molto moderato
- [6] 6:38 Sats 2 - Allegretto moderato
- [7] 3:23 Sats 3 - Poco vivace
- [8] 11:00 Sats 4 - Allegro molto

YLE ljudarkiv V-04248-01, från delvis överstyrda lackskivor

FUGA CD 10 ARMAS JÄRNEFELTS SISTA KONSERT

Från Helsingfors mässhall den 8 december 1950 för Sibelius 85 år

Jean Sibelius: Symfoni nr 1 op. 39

- [1] 11:06 Sats 1, Andante ma non troppo – Allegro energico
- [2] 8:58 Sats 2, Andante (ma non troppo lento)
- [3] 5:30 Sats 3, Scherzo: Allegro
- [4] 13:20 Sats 4, Finale (quasi una fantasia) – Andante - Allegro

Mycket skadade lackskivor i Sibelius-Museet i Åbo nr 285/11. Överföring från band.

Aulikki Rautavaara, sopransolist [6. 5],

Helsingfors förenade körer, Helsingfors svenska sångarförbund m.fl. [8]

- [5] 3:18 Jean Sibelius: »På verandan vid havet« text: Viktor Rydberg.
- [6] 10:13 Jean Sibelius: »Koskeniaskijan/Forsfararens brudar« (Oksanen)
- [7] 5:11 Jean Sibelius: Förspel till STORMEN op. 109
- [8] 12:39 Jean Sibelius: »Väinön virsi/Väinös hymn« för kör op110

Helsingfors stadsorkester & Finlands radioorkester den 8 december 1950
Sveriges Radios programarkiv L-B 13.176 från lackskivor

Måndagen den 28 september 1908 gav John Forsell en romanskonsert med Armas Järnefelt vid flygeln. Huruvida den amerikanske grammofonproducenten Fred W. Gaisburg bevistade evenemanget i Musikaliska Akademiens hörsal lär vi aldrig få veta men bevisligen befann han sig i Stockholm just den dagen. Närmast kom han från Kristiania där han spelat in 56 skivsidor och dessförinnan från Köpenhamn där han åstadkommit 127 skivsidor. Framför honom väntade ett hundratal jungfruliga vaxplattor att täckas med ingraverade spår i samband med inspelningar i en svit i det lyxiga Hôtel Rydberg, där the Gramophone Company brukade bo. Efter sin turné skulle han återvända till England där bolaget hade sitt europakontor, närmare bestämt i Hayes i Middlesex, några mil utanför London. Skivorna pressades dock inte där utan i Hannover, den tyska stad där grammofonens uppfinnare, Emil Berliner, var född och växt upp. Redan första året, 1898, pressades där 25.000 skivor om dagen.

Skivbolagets enastående status hade Fred W. Gaisberg nyligen säkrat med uppmärksammade inspelningar av ett stort antal både internationella och lokala stjärnor. Den firade barytonsångaren John Forsell var Gaisburgs omhuldade investeringsobjekt på den svenska skivmarknaden. Med den blivande hovsångaren och operachefen skulle the Gramophone Company (eller His Masters Voice eller Husbondens röst eller EMI) göra över tvåhundra inspelningar.

I skivbolagets rutiner ingick att föra noggranna journaler som underlag för etiketter och royalties från skivförsäljningen. Vem som ackompanjerade vid pianot eller dirigerade studioorkestern var mindre oviktigt; det var en anonym medarbetare som betalades kontant och som därmed lämnades utanför bokföringen.

Är det då Järnefelt som ackompanjerar Forsell på skivorna från oktober 1908? Kunde det inte hellre vara Gurli Forsell, Märta Ohlson eller skivbolagets svenske kontaktperson, Hjalmar Meissner, som ju har medverkat på flera Forsellskivor och ibland blev nämnd på skivetiketten? Liksom Järnefelt var han född i Finland och verksam både som dirigent och pianist.

Svaret på frågan kan ligga gömt i någon bortglömd dagbok men innan den upphittas kan vi bara fundera över omständigheterna. Att den ovannämnda konserten inträffade så kort dessförinnan talar för Järnefelts medverkan, likaså att operahuset, Järnefelts arbetsplats, låg vid samma Gustav Adolfs torg som Hôtel Rydberg, och att han under den kommande veckan dirigerade Eugen Onegin med Forsell, som sjöng in Onegins aria samma dag. För övrigt hade Järnefelt inga andra åtaganden under den aktuella perioden. Senare skulle deras gemensamma konsert följas av en liknande i oktober 1909 samt — efter att Forsell återkommit från sin amerikanska säsong — av tio årliga s.k. balladkonserter på Operan 1911- 1918, ibland både på våren och på hösten. Kulmen på deras livslånga vänskap var firandet av deras respektive sextioårsdagar: 1928 och 1929. Det skedde med Mozarts Don Juan där Forsell sjöng titelrollen och Järnefelt stod

i operadiket. Slutligen kan man jämföra den anonyme pianistens anslag med det garanterat äkta Järnefelt-anslaget i de två respektive fyra år äldre inspelningarna av Sibelius-sången Svarta rosor och finna intressanta likheter.

Under sitt enda besök i Stockholm spelade Gaisburg in tjugofyra skivsidor med John Forsell. Repertoaren bestod huvudsakligen av nordiska romanser: svenska av E. G. Geijer, E. Sjögren och A. F. Lindblad, norska av E. Grieg och A. Backer-Grøndahl samt några finska, en av Sibelius och t.o.m två av Järnefelt (vilket också talar för hans närvaro). Vid samma tillfälle gjordes en handfull insjungningar med orkester, bland annat Sebastianos dansvisa ur d'Alberts opera »Låglandet« som skulle få sin stockholmspremiär ett par veckor senare och som blev Forsells sista nya roll före New York. Ur sin portfölj plockade han även ett par äldre saker: en aria ur Wagners Tannhäuser samt som nämnts, Onegins aria ur Tjajkovskijs Eugen Onegin. Skivan gavs dock aldrig ut.

Bolagets inmutning av Skandinavien var egentligen en avstickare på Will Gaisburgs — Freds yngre bror — normala väg till Ryssland. Dennes första stockholmsbesök ägde rum våren 1904. Efter att ha återkommit på hösten samma år skickade han 179 vaxplattor till Hannover för att processas till metallmatriser samt avlyssnas och bedömas i Hayes. Bland dessa befann sig tre stycken 17-centimeters och sex 25-centimeters skivsidor samt en 30-centimeterssida, alla med den 33-åriga Maikki Järnefelt och hennes make Armas vid pianot.

Ordningsföljden i vilken sångerna framfördes avslöjas av matrisnumren. Det första numret, Sunnuntaina eller Söndag — Armas mest kända sång — spelades in utan missöden. Den därpå följande sången, »Der Lenz« av Eugen Hildach, sånglärare till Maikkis sånglärare Julius Hey, avslutades oväntat med en stunds inspelad diskussion där man tyvärr inte uppfattar orden, bara en upprörd kvinnoröst och dito mansröst. Förmodligen försökte Gaisburg göra klart att en sång på drygt hundra sekunder var för kort för en treminuters-skiva. Efter att man enats fortsatte inspelningen, nu på minsta sortens tvåminuters-skivor. På dessa inspelades tre sånger: »Meine Liebe ist grün« av Brahms, »Stig sol« av Johan Backer-Lunde och »Herre, tænd Dine stjerner« av Leopold Rosenfeld. Därefter kan Gaisberg ha föreslagit att försöka få in två sånger på samma fyra minuters skiva: »Solsken« av Järnefelt och »Svarta rosor« av Sibelius. Det följande Sibelius-sången var perfekt för en treminuters-skiva. Gaisberg försökte nu få två nummer att rymmas på en sådan skiva: två korta sånger av Oskar Merikanto. Den lilla konserten avslutades med en folkvisepastich av Armas.

Maikkis klang påminner om en mezzosopran men har ett exceptionellt omfång, där de klara höjntonerna kännetecknas av Marchesi-skolans bärighet. Mellanregistret är fylligt utan minsta vibrato. Om rösten skriver Eugen Fahlstedt i Nordisk Familjebok: »Hennes röst är särdeles frisk, jämn, klangrik och böjlig, föredraget fullt av liv och uttryck, temperamentet explosivt«. Fahlstedt har verkligen rätt: temperamentet är i sanning explosivt. När hon blev arg kan hon inte ha varit lätt att tas med. Höjdpunkten är »Flickan kom ifrån sin älsklings möte« av Sibelius till text av Johan Ludvig Runeberg. Det är här hon sätter sig i respekt som artist och människa. Hennes temperament slår emot den förbluffade lyssnaren i heta pustar. Likt en skjutdörr dras de mellanliggande åren åt si-

dan och plötsligt står hon levande framför oss, vild av återhållen vrede och oemotståndligt skön i sitt heliga ursinne.

Men vilken månad och vilken dag gjordes inspelningen? En första gissning är i samband med makarnas gemensamma debut på Stockholmsoperan. Onsdagen den 16 november 1904 förberedde Armas orkester, kör och solister inför följande dags Tannhäuser av Richard Wagner. På fredagen repeterade han Valkyrian i fyra timmar, på lördagen arbetade han vidare nittio minuter och på måndagskvällen avhölls galaföreställning med Valkyrian som framfördes för trettiofjärde gången. De röda lyktorna lyste utanför operahuset och de tre arvprinsarna Gustaf, Carl och Eugén smyckade kungalogen med sin närvaro men kvällens huvudpersoner var ändå Maikki i titelrollen och Armas i orkesterdiktet. Gästspel av dirigenter var vid denna tid sällsynta. Båda gjorde enorm succé och morgonen därpå, den 22 november, beslöt operastyrelsen att förlänga gästspelet ehuru utan repetition. Man bestämde att Tannhäuser skulle ges i repris på torsdagen. De mellanliggande dagarna blev plötsligt disponibla. Kanske använde makarna tisdagen åt att välja ut ett knippe lagom korta sånger och öva in en liten grammofonkonsert på drygt en kvarts speltid så att onsdagen den 23 november kunde ägnas åt inspelning. Det litet vårdslösa och yviga pianospelet skvallrar om otillräckliga förberedelser.

En liten försmädlig notis i Muntra Musikanterers annaler sätter emellertid krokben för denna utmärkta hypotes. Enligt anteckningen sjöng den finländska manskören in sju sånger på grammofon fredagen den 25 november 1904, alltså bara två dagar senare. Endast i januari 1913 skulle skivbolagets utsände lyckas med konststycket att avsluta en inspelning i Stockholm på en tisdag och fortsätta i Helsingfors redan på torsdagen. Å andra sidan hävdar Will Gaisburgs planeringskalender att Maikkis debut på grammofon ägde rum någon gång i oktober 1904 vilket talar för att paret kan ha gjort en särskild resa till Stockholm enkom för att spela in skivor.

Däremot är det lättare att fastställa den ungefärliga tidpunkten för Järnefelts nästa inspelningstillfälle, nu på Hotel Kämp i Helsingfors. Onsdagen den 9 januari 1907 hade makarna konserterat i universitetets festsal. På programmet stod bl.a. »Titania«, »Kantelelle« och en vaggsång, alla av maken. Som extranummer gavs hans »Solsken«. Samtliga dessa plus två Sibeliussånger sjöngs nu in på grammofon, antingen dagarna före eller mer sannolikt dagarna efter konserten.

Även denna gång nämndes Armas namn på skivetiketterna enligt en praxis som tillämpades i Finland, där sångareliten brukade ackompanjeras av namnkunniga pianister. Vid denna tidpunkt hade makarna Järnefelt separerat och Maikki mött sitt öde i Italien: Busoni-eleven Selim Palmgren, som försörjde sig som frilansande pianist. 1910 skulle de gifta sig. Efter sina sex nummer överlämnade Armas chevalereskt pianopallen till rivalen Selim, som valt ut en egen romans med den provocerande titeln: »Du var mig mera nära«. Hur Armas reagerade på dessa ord i munnen på en förlupen hustru förmäler dock icke historien.

Producent och musiktekniker var denna gång tysken Fritz Hampe. Fyra år tidigare hade han börjat göra inspelningar i Kairo och senare under innevarande år skulle han grunda

en filial för the Gramophone Company i Alexandria, varifrån man mutade in nya marknader i Nordafrika och på Balkan samt sända ut expeditioner till Turkiet, Grekland och Albanien. Han var alltså lika mycket en medial imperiebyggare som bröderna Gaisburg.

Egentligen borde läsaren ha besparats alla dessa tröttande detaljrika beskrivningar av omständigheterna kring Maikkis och Armas gemensamma inspelningar. Att inspelningsprotokollen saknas beror på att the Gramophone Company olyckligtvis anställde en principfast jurist som hävdade att enligt lagen behövde man inte spara räkenskaper i mer än tio år. Sålunda försvann alla kvitton och journaler från bolagets första tio år i historiens svarta sopsäck, till outhärlig sorg för eftervärldens diskografer, som tvingats ägna sina livstider åt att rekonstruera journalerna med hjälp av matrisnummer från bevarade skivor och poststämplor på brev från bolagets kringresande producenter. Så småningom upphörde emellertid det nitiska ofoget och man började arkivera både journaler och brevväxling.

Men beskrivningen har också ett annat syfte, ty den visar att Armas Järnefelt bevisligen hade personlig kontakt med de främsta företrädarna för det nya massmediet: grammofonskivan. Att han inte utnyttjade, alternativt missbrukade, dessa kontaktpersoner säger oss också något om det anspråkslösa draget i hans sympatiska personlighet.

De ovan nämnda korta romanskonserterna med Armas Järnefelt vid pianot bildar en av de tre huvudgrupperna, som bildar det klingande arvet efter honom. De två övriga grupperna består av hans kommersiella grammofonskivor som dirigent samt av hans liveinspelningar. Som ett sladdbarn till den första gruppen tillkommer en liten operakonsert med hans andra hustru Liva, född Edström, som framför fyra operaarior på två Pathéskivor.

Pathé var ett franskt skivmärke som hade grundats av bröderna Charles och Émile Pathé. Redan 1894 byggde de en fabrik för oinspelade vaxrullar och billiga fonografer. Tio år senare fanns det Pathé Frères-fabriker i London, Milano, Bryssel, Amsterdam och Moskva. Bolagets inspelningskataloger innehöll tolv tusen titlar och var först i världen med att göra sina mastrar i ett annat medium än den färdiga produkten. Mastern bestod av en drygt tre decimeters vaxrulle, som var så tätt graverad att den tillät tjugo minuters speltid och ett högt varvtal för bästa kvalitet. Till skillnad från det laterala spåret på grammofonskiva som slingrade sig likt en flodfåra rörde sig pathé-nålen upp och ner. Medelst en aldrig avslöjad pantografisk metod överfördes den vertikala rörelsen mekaniskt till cylindrar i tre storlekar alternativt skivor i fem storlekar, från sjutton centimeter till trettiofem centimeter i diameter.

Den norske Pathérepresentanten hette William Johnsen. Samtidigt som han 1915 förvärvade Dansk Fonograf Magasin och Svenska Musikaffären ändrade han sitt efternamn till Farre för att undgå förväxling med en konkurrent med samma namn. I september året därpå gjorde Pathé hundraättiosex inspelningar i Stockholm, förmodligen i musikaffärens butik med den förnämliga adressen Birger Jarlsgatan 1. På de flesta inspelningarna medverkade Operans repetitör John Cederlund medan Armas Järnefelt bara ac-

kompanjerade sin hustru. På masterrullen fanns det plats för sju, åtta nummer, men endast fyra arior blev pantografiskt överförda till två 27 centimenters dubbelsidiga skivor, som pressades i Frankrike. Vid avspelnningen hade behövts en originalnål med kulformig spets men nu fanns bara en standardnål tillgänglig, därav mer brus och bakgrundsbuller.

Den andra huvudgruppen består av grammofoninspelningar som Armas Järnefelt gjorde för två tyska skivbolag: dels åren 1928-31 för Odeon med Berlins statsoperas orkester ehuru under pseudonym, dels 1943 för Polydor/Siemens Spezial med orkestern från Deutsche Opernhaus i Charlottenburg som engelsmännen bombade i november samma år. Ett fåtal inspelningar gjordes även 1929 och 1931 med Kungliga Hovkapellet av vilka flertalet aldrig gavs ut.

Grundaren och ägaren Carl Lindström till den världsomspännande grammofonkoncern, där skivmärket Odeon ingick, var en svensk finmekaniker från Södertälje. I förlängningen av gatan där han bodde i Berlin lät han bygga ett enormt fabrikskomplex vid Schle-sische Strasse 27, där det dagligen fabricerades tusentals grammofoner och pressades hundratusentals skivor. Kvarteret är numera kulturminnesskyddat och hyser ett trettio-tal företag. Där fanns på 1920-talet en stor orkesterstudio samt en mindre studio. Det var i dem som Järnefelt tillsammans med musiker från Staatsoper unter den Linden spelade in sina Odeon-skivor med början lördagen den 9 juni 1928.

Vilka krafter hade fört honom dit efter att ha övertygat honom om fördelen att återvända till grammofonvärlden efter alla år? Den förmedlande länken kan ha varit musikförläggaren Otto Hirsch, som var en av Konsertföreningens stiftare, hade suttit i dess styrelse och var pådrivande medfinansiär bakom det efterlängttade konserthusbygget i Stockholm. Det viktiga i det här sammanhanget var att han ägde Hirschs pianomagasin A/B, som representerade Grotrian Steinwegs flyglar och pianon och vars butik låg vid Kungsgatan i själva Konserthuset. Redan ett halvår innan huset ens var klart för inflyttning annonserade butiken att förste hovkapellmästare Armas Järnefelt anställts som konstnärlig rådgivare vid köp av piano. Den 11 mars 1928 var sista gången som Armas garanterade kostnadsfri rådgivning enligt annonsen i konsertprogrammet. I nästa annons läste man: »Den nya grammofonen är ett fulländat musikinstrument. Provspela den hos Hirschs, Konserthuset.«

Fienden hade vunnit och Armas hade förlorat ett bekvämt extraknäck. Men under de två och ett halvt år som han dagligen hade tillbringat i en musikaffär kunde han inte undgå att notera att flyglar var svårare att sälja än grammofoner. Men regelbundna avräkningar från sålda skivor fungerade ju också som ett slags pensionsförsäkring.

Första dagen i Odeons studio nr 1 spelade han in Griegs Peer Gynt-svit nr 1, musiken till Kurt Atterbergs balett De fåvitska jungfrurna samt ett par av Tor Aulins svenska danser. När Armas på tisdagen återupptog arbetet var det på dagen två veckor sedan hans gamle kollega i Finland, Robert Kajanus, tillsammans med Helsingfors stadsorkester spelade in Sibelius Finlandia för His Master's Voice och fortsatte med Valse triste dagen därpå. Den 12 juni 1928 skrevs grammofonhistoria i Berlin. Den dagen spelades de

båda nämnda verken in på grammofon med Järnefelt som dirigent ehuru i förkortad form för att få plats på var sin skivside. Samtidigt passade han på att hjälpa sin redan berömda Berceuse till större berömmelse. Men provskivorna av Kajanus versioner har aldrig återfunnits medan Järnefelts versioner spreds över hela världen

Följande dag avslutade han arbetet med en vals av exhustruns nye make Palmgren, två av Wilhelm Peterson-Bergers Frösöblomster i arrangemang samt förspelet till operan Bäckahäsen av Kurt Atterberg, ur vars fjärde symfoni Armas spelade in finalen redan på tisdagen.

Sammanlagt skulle han göra fyra resor till Berlin för Odeons räkning. Redan på hösten var Järnefelt tillbaka, nu för två dagars arbete i Odeon studio nr 2 för mindre ensembler. Tisdagen den 25 september 1928 spelade han in korta stycken av bland annat Stenhammar, P.-B. (fler Frösö-blomster) och Bellman-arrangemang samt ett orkestralt smakprov ur Atterbergs opera Bäckhästen. Följande dag ägnades huvudsakligen åt Rangström och Grieg. Allt detta kom också ut på marknaden.

Mindre framgång hade Järnefelt i sitt försök att sälja in sin egen orkester, Kungliga hovkapellet, till det tyska storkapitalet. Under två och en halv veckas tid, mellan måndagen den 14 och torsdagen den 31 januari 1929, gjordes ett stort antal inspelningar i Auditorium, det nyligen övergivna gamla konserthuset i Stockholm. Vid det tillfället handlade det inte om vad Järnefelt önskade spela in utan vad Svenska Odeon trodde sig kunna sälja. Av kapellets sex inspelningar publicerades bara skivan med två danser ur Tjajkovskijs Eugen Onegin medan utdragen ur hans egen Det förlovade landet och arrangemangen av Peterson-Berger förblev opublicerade.

Några dagar senare gjorde Järnefelt ytterligare två skivsidor, denna gång med »stor orkester« för att markera att hovkapellet inte var inblandad. Orkestern som han denna gång dirigerade var förmodligen Stockholms radioorkester vars kapellmästaren Nils Grevillius medverkade på inte mindre än 78 skivsidor vid Odeons Stockholmsvisit. I så fall är det antagligen konsertmästaren Ernst Törnqvist, som låter sig höras i det första av de tre utvalda fragmenten ur Arnljots andra akt. Närmare bestämt takterna 193-228 och takt 244 ur nionde scenen, takterna 1-7, 26-22 och 43-57 ur tionde scenen och takterna 74-88 samt takterna 98-103, andra aktens avslutning. Järnefelts egen Festklanger, som spelades in vid samma tillfälle, gavs emellertid aldrig ut.

Antagligen var det en något desillusionerad Armas som återvände till Berlin efter avslutad operasäsong i Stockholm. Fokus tycktes denna gång ligga på mer rysk och polsk musik vid sidan av den nordiska men knappt något hämtades ur den lista på inspelningsförslag som han skrivit in i en svart anteckningsbok som ligger i Järnefelts deposition i Musikmuseet). Om han fått sin vilja igenom hade det motsvarat fyrtio dubbelsidiga skivor. Av hans femtio förslag på orkesterverk samt utdrag ur operor spelades endast åtta in på grammofon. Hur Järnefelt tänkte sig Beethovens sjunde symfoni, Mendelssohns fjärde och Goldmarks Ländliche Hochzeit var ledningen inte intresserad av att få höra. Samma ointresse visade skivbolaget för hans förslag på tondikter: Les préludes av Liszt, Schéhérazade av Rimsky-Korsakov, Dance macabre av Saint-Saëns, Moldau av

Smetana och Don Juan av Richard Strauss. Hans elva standard-overtyrer lockade inte heller: Mendelssohns Hebriderna, Nicolais Muntra fruarna i Windsor, Rossinis Wilhelm Tell, Wagners Tannhäuser och Mästersångarna, Webers Oberon och Friskyttan, Mozarts Trollflöjten, Figaros bröllop och Enleveringen ur Seraljen samt Mignon av Thomas.

Förste hovkapellmästaren från det fjärran Stockholm var tydligen inte kommersiellt intressant särskilt som Odeon redan hade kontraktat mer namnkunniga f.d. operachefer från Berlin och Wien vid sidan av bolagets egna husdirigenter som gjorde allt som beställdes för en billig penning. Men ett par aktuella operaartister trodde sig i alla fall svenska Odeon kunna tjäna pengar på, nämligen den 32-årige barytonen Einar Larson och den 38-årige sopranen Greta Söderman.

Fredagen den 7 juni 1929 stod alltså Armas åter i Odeons stora studio nr 1 för kompletteringar av sviten till Sibelius skådespelsmusik till Kung Kristian II och inspelning av Liadovs Trollsjön. Senare samma dag flyttades aktiviteterna till studio nr 2 och omfattade nu fyra satser av den polske tonsättaren Moritz Moszkowskis sexsatsiga svit Från alla land. Dagen därpå fortsatte arbetet i studio nr 2. Efter Anatol Liadovs Kikimora, där Järnefelts förmåga att skapa andlös förväntan fortfarande kan kännas genom högtalaren, samt Johan Svendsens norska konstnärskarneval var det dags att låta Einar Larson sjunga. Två arior ur Wagners Tannhäuser och en ur Glucks Orpheus och Eurydike avslutade lördagens session. Måndag morgon var Armas tillbaka till den stora studion för att dirigera inspelningen av Hugo Alfvéns Midsommarvaka. Sedan gjorde han Kamarinskaja av Michael Glinka och lät Einar Larson sjunga in sin egen Söndag.

Efter uppvärmningen med ett par mindre Johann Strauss-stycken på tisdagen fortsatte Larson och Söderman med en duett ur Halléns Valdemarsskatten medan Larson kompletterade Gluck och Järnefelt. Torsdagen den 13 juni avslutades årets inspelningar med ännu en duett, nu ur Leevi Madetojas Österbottningar samt ett par sånger av Hannikainen och Pergament på samma Larson-skiva.

De dåliga konjunkturerna drabbade den tyska skivindustrin mycket hårt. I juni 1930 gjorde Järnefelt sin sista Berlinresa, även denna gång tillsammans med Einar Larsson. Arbetet var nu förlagt till den mindre studion där han tisdagen den 3 juni gjorde en nästan komplett inspelning av Alexander Glazunovs balett Årstiderna förutom småstycken av Händel, Svendsen och honom själv. Torsdagen den 5 juni blev det Einar Larssons tur att sjunga in ett knippe svenska sånger av Rangström, Eklöf och Järnefelt. Han fick också göra en Donizetti-skiva.

1931 lyckades Järnefelt övertala svenska Odeon att tillsammans med en ensemble ur Hovkapellet få spela in fyra avsnitt ur hans musik till stumfilmen Sången om den eldröda blomman. Detta skedde den 17 september i Odeons studio i Fenixpalatset. För Odeon skulle han göra sammanlagt 97 skivsidor av vilka 89 stycken godkändes för utgivning.

Under kriget grundades Deutsche Sibelius-Gesellschaft på förslag av tonsättaren Yrjö Kilpinen och sekreteraren vid finska ambassaden i Berlin, Hans R. Martola. Som födelsedagsdatum fastställdes tvåårsdagen för Tysklands anfall på Norge och Danmark och

man inriktade sig på nyinspelningar av de betydande orkesterverken. Det var anledningen till att Armas Järnefelt och Anja Ignatius-Hirvensalo flög till Berlin för att spela in violinkonserten i Deutsche Grammophons studio nr 9. Arbetet gick fort.

Måndagen den 25 januari 1943 blev de två första satserna klara mellan kl. 9 och kl. 18 inklusive en timmes lunch. Under det följande morgonpasset på tisdagen avklarades finalatsen och kompletteringarna.

Inför den tredje huvudgruppen, nämligen liveinspelningarna med dirigenten Armas Järnefelt, reser sig en stor fråga. Varför har ingenting bevarats från hans verksamhet vid operahuset i Stockholm och Helsingfors? Möjligheterna att spela in fanns ju, ty redan på 1930-talet skaffade sig både Sveriges radio och YLE möjligheter. Således använde den svenska radion sina stålbandspelare för alla stora produktioner under kriget, varav flera med Järnefelt. Ännu så sent som den 10 juni 1945 sändes i repris en äldre liveinspelning av Beethovens Fidelio med Irma Björck i titelrollen och honom som dirigent för Hovkapellet. Varför blev stålbanden avmagnetiserade och återanvända under de arton månader som återstod innan stålbandmaskinerna pensionerades? Varför tyckte man att en inspelning från den 15 januari 1945 av Rossinis Barberaren i Sevilla var viktigare av bevara på lackskivor. Var det för att dirigenten Issay Dobrowen ansågs viktigare för eftervärlden än Järnefelt?

Förklaringen torde vara att varken de svenska eller finländska radioproducenterna begrep det unika med Armas Järnefelts konst. Antagligen tycktes han dem alltför alldaglig eftersom han alltid hade stått till tjänst och framträtts så ofta. När vi idag granskar ljudsmulorna som slumpen har sparat åt oss förstår vi bättre vilken magnifik missuppfattning som samtidens ignorans gav uttryck för.

Även om varken Armas Järnefelts Mozart eller Beethoven har bevarats som exempel på hans husgudar återstår i alla fall några korta avsnitt med hans övriga två husgudar: Wagner och Liszt.

Av okänd anledning anslog Radiotjänst två stycken 78-varvs lackskivor för att bevara den snart sextioårige hovsångaren David Stockman i Siegmunds vårsång vid en Wagnerkonsert på Skansen den 10 augusti 1939. På skivornas baksidor fanns plats för inledningen av Wotans avsked med Joel Berglund men tyvärr ingenting av eldsbesvärelsen och de sista takterna. Om inspelningen hade fått fortsätta ännu en stund hade vi bättre förstått varför Tannhäuser-uvertyren var Armas favorit. Vår upplevelse av Järnefelts förhållande till operavärlden börjar och slutar med dessa dyra minuter.

Däremot vet vi att de två lackskivorna med utdrag ur Franz Liszt-konserten den 9 mars 1943 beställdes av Johan von Utfall för utlandsavdelningen. Tyvärr höll lacket på att lossna från underlaget på den ena skivan vid avspelingen, så det var svårt att hindra att pickupen hoppade vilket förklarar avbrotten. Men vi är tacksamma för dessa exempel.

Lars Lalin var en entusiast som vid mitten av 30-talet byggde sitt eget graververk av professionell klass. Till skillnad från radion använde han tyska gelatinskivor, som tack

vare att de lagrats fritt från värme och fukt har bevarats enastående väl. Därför är ljudkvaliteten fullt i klass med radions. Tack vare Lalin kan vi höra de 23 sista minuter-
na av Robert Schumann- oratoriet Paradis och Peri från Konserthuset stora sal den 21
mars 1938, men uppdelade i sju avsnitt. Något arkivsyfte har aldrig funnits vilket skän-
ker dokumentet en extra tillförlitlighet.

Därmed återstår inspelningarna där Järnefelt dirigerar sin egen musik respektive Jean
Sibelius, hans svåger. Flera gjordes i anslutning till deras respektive jämna födelsedagar.

Samma dag som Armas Järnefelt fyllde 80 år direktsände den svenska radion en kon-
sert där han bl.a. dirigerade sin musik. Inledningen där den finländska sopranen Aulikki
Rautawaara sjöng fyra av hans sånger, har radion bevarat men typiskt nog inte fort-
sättningen: Sibelius femte symfoni.

Ett par månader senare den 9 oktober 1949 spelade den finska radion in Järnefelts
kantat Fosterlandets anlete med bl.a. stadsorkestern, sopranen Aune Irja Aholainen, ba-
rytonen Oiva Soini och två körer. Denna inspelning plus de tre bevarade Sibelius symfo-
nierna, samtliga med Helsingfors stadsorkester ensamt eller tillsammans med Finlands
radioorkester, visar Armas Järnefelts storhet som dirigent. Här demonstrerar han en
förmåga till överblick där varje liten enskildhet har fogats till en helhet, som aldrig skor-
rar eller svär mot originalets pliktuppfyllelse och krav på sanning. Men det tycks som
om han aldrig insisterade på att få framföra svågerns symfonier. Först när ingen annan
kandidat stod på tur stod han till förfogande, en ödmjuk och sympatisk sida av hans
personlighet.

Den världsfrånvända och lågmälda sjätte symfonin i d-moll opus 104 framförde Järne-
felt endast två gånger, första gången den 18 april 1941 med Helsingfors stadsorkester.
Tyvärr är inspelningen för det tillfället inte perfekt utan betydligt överstyrd men tack
vare den senaste CEDAR-tekniken har det varit möjligt att få ljudet någorlunda njut-
bart.

Den andra symfonin i D-dur opus 43 dirigerade han oftare, sammanlagt tio gånger fast
utspridda över många år och med flera orkestrar. Första gången skedde redan 1903 i
Stockholm med Konsertföreningens orkester i dess ad hoc-artade sammansättning,
andra gången i Göteborg 1907 med den nyligen bildade symfoniorkestern och tredje
gången 1910 med Kungliga Hovkapellet varefter symfonin fick vänta i sjutton år tills
han åter framförde den i Göteborg.

Hyllningskonserten den 8 december 1945 för den 80-årsfirande Jean Sibelius delade
Järnefelt med Georg Schnéevoigt, som dirigerade avdelningen före paus. Den utökade
orkestern var sammansatt av Helsingfors stadsorkester och Finlands radioorkester.
Konserten sändes både i Sverige och Finland och spelades in såväl av båda radioföreta-
gen. Den svenska upptagningen är den ljudtekniskt bästa.

Även 85-årskonserten sändes både av Radiotjänst och YLE, och spelades in av båda
men som tillvaratog var sin avdelning. Styckena före paus — två sånger med sopranen
Aulikki Rautawaara, förspelet till Shakespeares Stormen och kantaten Väinös sång med

ett stort uppbåd av körer — hamnade på ett par 33-varvs lackskivor i den svenska radions arkiv. Men den första symfonin i e-moll opus 39, som Järnefelt tidigare hade framfört inte mindre än tretton gånger, landade på outgrundliga vägar i en utställningsmonter i Sibelius-museet i Åbo, utspridd på ett flertal 78-vars lackskivor. Konserten från den 8 december 1950 med de båda sammanslagna Helsingforsorkestrarna spelades ursprungligen in på band av YLE. Även om man får vara tacksam för att någonting alls har sparats är det inte gott att veta varför radion istället för att spara bandet överlät kopieringen till lackskivor på helt inkompetenta medarbetare.

Under de första två satserna är överföringen acceptabel med generösa överlappningar enligt praxis. Men från och med tredje satsen tycks någon annan radiotekniker ha tagit över jobbet. Istället för överlappningar har vederbörande tonat ned musiken vid slutet av varje lackskiva och som slutkläm tagit bort det sista pizzicatot före applåden. Exponeringen i montern på museet har heller inte varit skonsam för ljudkvaliteten, men efter flera års experiment med ljudrestaurering har resultatet bedömts som moget för publikation. Förhoppningen är att flera ska tycka att Armas Järnefelts tolkning av symfoni gjorde mödan värd.

© Carl-Gunnar Åhlén 2014